

UDVARHELYI HIRADÓ

UDVARHELYMEGYE FÜGGETLEN POLITIKAI LAPJA.

Az „Udvarhelymegyei Jegyzői-Egylet” hivatalos közlönye.

Előfizetési árak:

egész évre 8 kor. fél évre 4 kor. negyed évre 2 korona.
Egy szám ára 16 fl. — Tanítóknak egész évre 6 korona

Felelős szerkesztő: **Becsek Aladár.**

Hirdetések a legolcsóbban számítatnak. Nyilttér sora
50 fillér. Megjelen hetenként egyszer, 6—8 oldalon vasárnap
A hirdetés és nyilttér díja előre fizetendő.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Becsek D. Fia könyvnyomda

Politika — politika nélkül.

Székelyudvarhely, április 16.

Kifogásolták, hogy Udvarhelyvármegye tegnap tartott közgyűlésének sem tárgysorozatára, sem pedig jelentésébe az alispán semmi aktuális politikai témát nem sorozott be, noha erre a megnehezült idők járása mintegy predesztinálta.

Nem tudunk egyetérteni e kifogással, mert nem látjuk beigazolva az állítást, sőt meggyőződésünk szerint ez a közgyűlés igenis nagy mértékben szolgáltatott volna alkalmat, ha nem is a politizálásra, de komoly, reális, e vármegyét közelről érdeklő politikára. Nem vagyunk barátja a hecczelődéseknek, az oknélkül való, hajánál fogva előrangot vitáknak, melyek vajmi ritkán állanak az elvek színvonalán, — azonban az unalmasságig szintelen gyűlések sem azok, melyek a nézeteket tisztázzák, s jóakaratu irányítással lennének a vármegye különböző részeiből összesereglett bizottsági tagokra.

Volt ennek a közgyűlésnek a többek közt egy tárgya, az alispáni jelentés, mely Udvarhelyvármegye múlt évi közigazgatási állapotát minden oldalról megvilágítva mutatja be. Az alispáni jelentés ha az utóbbi évek óta intézményesen és rohamosan fejlődő közigazgatásba ha talán nem is talál bele a modernebb felfogás szerinti hivatali ügyvitelbe, de azért fölöslegesnek éppen nem mondható. Talán nem ügyvitelszerű, mert hiszen a köztisztviselői működés, különösen a közigazgatásban, nem zárt ajtó mögött, de minden vonatkozásában a nagy nyilvánosság előtt él és így annak részletes és gyűjteményes ismertetésével talán eddig nem tudott adatok nem kerülnek napfényre, — mindennek dacára kiváló fontosságúnak kell elismernünk, mivel a szétszort adatok egybefoglalása után áll elő a kép, melyben az irányelvek, feladatok mikénti felfogása kidomborodik. És ha ezt a körülményt megállapítottuk, úgy nyomban előáll a kérdés, hogy ha az alispáni jelentésnek a közvélemény ilyen jelentőséget tulajdonít, — aminthogy tulajdonít, — úgy hol maradt a nyomában szükségképpen járó bírálat, hol maradt a vármegye egy évi önkormányzatának mérlegelése és a jövőre való tanulás merítés?

Bizony, ez elmaradt; noha van a jelentésnek minden egyébtől eltekintve, olyan része is van, mely szomorú tanúságot tesz arról, hogy vármegyénkben a megélhetés évről-évre nehezebbé válik. Ez a rész pedig a — kivándorlási ügy, mely kétségentivül nem csak lokális betegség, hanem az egész országra kiterjedő, mélyreható veszedelem, melynek vizsgálata és orvoslása mikéntjének megállapítása különösebb gondját kell képezze egy törvényhatósági bizottságnak, mint, teszem fel, a kutyáknak adóosztályokba való sorolása.

Udvarhelyvármegyéből az 1909. évben 1857, az ország területéről 120,000 egyén kért kivándorláshoz útlevelet. Ez olyan szám, mely felett egyszerűen elsiklani, határozottan vétkes mulasz-

tás számba megy. Olyan szám ez, mely méltán késztet, azon ok kutatására, mely e vérvesztés előidézője.

Pedig csak egy főoka van az egész kivándorlásnak. Nagyon egyszerű, nagyon természetes ok. Mi az oka annak, hogy a pohár kicsordul? Az, hogy tele van és több víz már nem fér bele. Mi az oka annak, hogy az ország népessége kicsordul? Az, hogy nem fér el a népesség az országban, hogy az ország már túl van népesedve. Igenis, ez a legfőbb, talán egyedüli oka az egyre növekvő kivándorlásnak: a túlnépesedés. Ósrégi törvénye a nemzetek életének, hogy ahol a nép tulságosan elszaporodik, ott megindul a kivándorlás. Ez a törvény teljesedik most nálunk is.

Persze ezen igen sokan mosolyogni fognak. Nevetséges dolognak látszik Magyarországról azt állítani, hogy túlnépes. Sok mindent rá fognak erre a szegény országra, csak ezt nem. Sőt egyre azon sirunk, hogy nagyon néptelen még az országunk. Olyan kevesen vagyunk, hogy az apagyilkosnak is meg kellene kegyelmezni. Hogy lehet hát állítani, hogy túlnépes az ország? És pedig mégis úgy van. Magyarország annyira túl van népesedve, hogy nem bír itt megélni az egész nép, s kénytelen egy része Amerikába vándorolni.

A tévedés csak ott van, hogy mi a népesség sűrűségét mindig európai államokéval, önálló országokéval hasonlítjuk össze, s ebben az összehasonításban persze néptelennek tetszik a mi országunk. Hiszen Belgiumban egy négyszögkilométerre átlag 162 lakos jut, Sziléziában 123, Csehországban 115, — Magyarországon pedig csak 54. Valósággal ijesztő néptelenség ez ebben az összeállításban.

Csak hogy az összehasonlítás nem helyes ám. Mert ezek iparos országok, amelyek nem csak a saját ipari szükségletüket maguk állítják elő, hanem még idegen országok számára is dolgoznak, hatalmas, nagy ipari kivitelük van. Az ő gazdasági életük megbír olyan sűrű népességet.

Magyarország számára máshol keressük az összehasonlítást. A mi országunk földművelő ország és mint ilyen, egyszerű gyarmata Ausztriának. Nem önálló országokkal, nem iparos államokkal, csak a gyarmatokkal hasonlíthatjuk össze népsűrűség dolgában.

És ilyen összehasonításban azt látjuk, hogy csakugyan túlnépes már ez az ország. Magyarország a világ legnépesebb gyarmata. Brit-Indiának átlagos népessége négyszögkilométerenként 40 lakos, Kameruné 20 lakos, Kongó államé 15 lakos. Magyarországé 54 lakos. Egy gyarmat sincs ilyen sűrűn benépesítve.

Ennyi népességet nem bír meg a tulnyomó, részben földművelésből álló gazdasági élet. Földművelésből nem élhet meg egy négyszögkilométeren 54 ember. Mert a földművelés nem ad annyi munkát s nem hoz annyi jövedelmet.

A földművelés nem ad a népnek állandó foglalkozást. Időszakokhoz, időjáráshoz van kötve a munka. Ha a magyar paraszt ember

állandó munkát, ipari munkát akar, elhagyja a gyarmatot s kimegy idegen országba, iparos országba.

Jól összeszámítva, körülbelül másfélmillió magyar ember él ma külföldön. Ez éppen elég lenne a belső fogyasztást kielégítő ipari munka végzésére. Ha csak annyi ipari termelésünk lenne, amennyi az itthoni szükségletünk, ez a sok kivándorolt magyar mind hazajöhetne s itthon élhetne. Igen jól meg tudna élni. 1500 millió koronát fizetünk évenként ipari cikkekért a külföldre. Ha ezeket az ipari cikkeket az a másfélmillió magyar ember készítené el itthon, mindenkire ezer korona évi jövedelem jutna belőle. Mindjárt nem lenne nyomoruság és nem lenne kivándorlás. Igaz, hogy akkor már nem is lennének többé gyarmata Ausztriának.

Bámulatos, hogy ezt be nem látják okos és jóhiszemű magyar emberek. Egyetlen mód arra, hogy a nyomoruságot, a kivándorlást megszüntessük, hogy az ország jövő fennmaradását biztosítsuk: az ipar kifejlesztése. A lét vagy nemlét kérdése az ország számára, hogy tud-e legalább olyan ipart teremteni, amely fedezni bírja a hazai szükségletet.

Ipart pedig még sehol a világon nem tudtak kifejleszteni vámvédelem nélkül. Ez a hazai ipar fejlesztésének egyetlen biztos, kipróbált eszköze. És ezért függ Magyarország egész jövő sorsa első sorban attól, hogy az önálló vámtérületet s a teljes gazdasági függetlenséget meg tudjuk-e valósítani.

És mégis vannak magyar emberek, akik ellenségei a gazdasági függetlenségnek. Ez pedig veszedelmes törekvés, mert menthetetlenül elpusztulunk, ha gyarmati helyzetünkben nem tudunk kivergődni. Ez pedig csak a gazdasági önállóság útján lehetséges.

A magyar gyarmat nem bírja már tovább, el kell vérezni, el kell pusztulnia. A gazdaságilag önálló Magyarország hatalmas, boldog, hosszú életre van hivatva. Ezt a Magyarországot meg kell teremtenünk.

Segíteni akarunk a kivándorlásra? Először is teremtsünk akkor a magyar gyarmatból magyar államot.

KRÓNIKÁS JEGYZETEK.

Székelyudvarhely, április 16.

Villogó eszmények.

A kormánypárt tobrózzát eszeveszetten járja Tiesza István, mitse törődve vele, hogy a közönség fokozódó ellenszenvvel, egyre súlyosabb ködöhalással és egyre érettebb szagu záptojásokkal fogadja. Megy tovább fanatikusan, lekiacinyli az ellene zugó felháborodást, csócselékármának bélyegzi, s mindenképpen adja a félreértett lángelméjű apostol szerepét. Ez a fanatikusság azonban csak külsőség, csak daczos modor, csak a hatalomra jutás elkéseredett vágya, de nincs meg benne az a belső hit, hogy rossznak is tartja a kormánypárt főkortese azt, ami ellen küzdelmet hirdet. Az önálló nemzeti bank követeléséről is elszólta magát, hogy amennyiben ettől a nemzet el nem állana, úgy az uralkodó sem háritana ellene akadályt. Aradon mondta ezt a főkortés ur. Debre-

czenben pedig legközelebb azt a szemrehányást tette, hogy a függetlenségi párt a kormányképeség érdekében régi programjának radikálizmusából sokat elhagyott.

Hát ha fáj ez Tisza Istvánnak, mért nem veszi fel az elhagyott programpontokat? És ha az ő hite szerint is az önálló gazdasági berendezkedésnek a nemzet kitartó követelése esetén nem lesz akadálya, akkor mért akarja letörni a nemzet kitartását? Jóhiszemű munka e belül elismerni a nemzet eszményeinek és fellángolásainak az igazságát, kívül pedig, tettel, szóval és dühöngő modorral harcot hirdetni azon igazság ellen? Bizony így csak azok tesznek, kik nagy igazságok bukása árán is érvényesülni akarnak. És a nagy igazságok helyébe nagyobb eszményeket oda állítani nem tudnak, csak a maguk meztelen önzését és hatalomvágyát.

A rosszhiszemű főkortes urnak hivségei tanítványa Khuen-Héderváry miniszterelnök is, ki legutóbb szintén sajátkezűleg nyult az agitációs eszközök egyikéhez, a hírlapiról tollhoz. És cikket írt a „világ” eszményekről. Megírta, hogy olyan gyönyörűség szép dolog a nemzet függetlenségének az eszménye, hogy azt gyakorlatba vinni, annak megvalósításáért küzdeni nem szabad, mert ez a mindennapiság közönséges porondjára szállítaná le azon eszményt. Ezt egyszerűen csak villogtatni kell a magasból, kothurnusok páthoszával szavalni kell róla, de ne adj' Isten, hogy meg is valósítsák.

Mindez igen tréfásan hangzik, Héderváry pedig egész komolyan írta. Hát éppen ez a komolyság az, ami a rosszhiszeműséget nyilvánvalóvá teszi. Az eszmények szépségét elismerni s mégis arra törekedni, hogy ezek sohase érvényesüljenek: ez egyértelmű azzal a kívánsággal, hogy a nemzet ész, irány és cél nélkül éljen. Ilyent pedig államférfi másképpen nem kívánhat, csak rosszhiszeműen. És egy nemzet politikájában lehet sokféle elemmentum; lehet tévedés, lehet tulbevétség, lehet tulianyhaság, de ez még mind megbocsátható. A rosszhiszeműség azonban sohase lehet tisztességes politikának az elementuma, s igen elvadult erkölcsök kellenek hozzá, hogy ilyen politikához a nemzettől többséget reméljenek.

A Tisza toborzója s a Héderváry cikke mégis jó valamire. Arra, hogy a nemzet belássa eszményei igazságát. Hiszen még a rosszhiszeműség se tud ez eszményekkel szemben egyenes tagadásba sülyedni, hanem az is elismeri, hogy ez eszményeket szükséges legalább villogtatni. Elismeri, hogy az ő nemzetvezetésre áhító akaratában — nincs semmi villogtatni való.

Köpcésésés környezet.

Furcsa és szomorú tüntetésre készülnek a főváros szegény tudósbetegei közül a legszegényebbek, az ugynevezett proletárok. Bejelentették, hogy május 1-én a dunaparti korzón nyolczszázal fel fognak vonulni, mindnyája egy-egy köpcésészt fog tartani a kezében, s így fogják figyelmeztetni a gazdagokat a szegény tudósbetegek iránti könyörületre. Így fogják figyelmeztetni az egészségeseket és duskálódókat, hogy öneik a halál felé haladó szomorú utjuk közben sincs otthonuk, s nincs enyhítő orvoságra és levegőre módjuk.

Szomorú menet lesz ez bizonyára. Temetőszag az élet sürgő-forgó s örökké élni akaró hangulatában. Borzongató, undor és félelem a nyolczszáz köpcésészéval hirdetett tudósbacillus ellen. Válogatott csapata a halált hordó roncoknak. És igen-igen súlyos, drasztikus érvelés a jómóduak vigámsága, könnyelműsége és társadalmi kötelességekről való megfeledkezése ellen.

Hanem azért mégse lesz igazság ebben a tüntetésben, mikor élve a gazdagok ellen fordul. A tudósbaj nemcsak proletárok betegsége, nemcsak a szegények szomorú osztályrésze, mert része van abban gazdagnak is, meg mindenféle társadalmi brancsba tartozóknak. Az egész emberiség felett ott lebeg ez a betegség fenyegető rémként, s akár puha selyem és tengeri levegő illata veszi körül a tudósbaj áldozatát, akár a nyomor lehelle, mindenképpen halálra való áldozat az illető. Nincs a tudományok gyógyszerere, mely biztosan tudjon hatni e betegség ellen. És ahogy most nyolczszázal igen szegény tudósbeteg tüntet, úgy tüntethetne sok ezer gazdag tudósbeteg is, betegségét fitoktatva. Tüntethetne azon való elkerülésében, hogy a halál ellen nincs orvososság.

Ezért nincs igazság a szegény tudósbetegek tüntetésében. Igazság belőle csak annyi, amennyiben valami részt kérnek a szegénységükön való enyhítésben. A betegségükkel azonban hiába tüntetnek, mert

ezten nem a gazdaság segít, hanem a tudomány önzetlensége. A tudomány pedig még tudatlanul áll a tudósbaj borzasztó problémájával szemben. Merülnek fel itt-ott kisebb-nagyobb zajjal híradások, hogy ilyen meg olyan szérumokat találtak a tudósbaj ellen. Kévésvártatva kitűnik az illető csodaszerről, hogy egy-egy sarlatánnak az önreklámja. Építenek szanatóriumokat, röpülnek szét róla a prospektusok, hogy ily-ugy biztos kezelésben részesülnek ott a tudósbajosok. Kitűnik róluk, hogy ott is biztosan meghalnak a szárazbetegség áldozatai, legfőképpen tovább húzzák a bajt, s több ideig fizetik a szanatórium tulajdonosának a busás tartási díjakat.

Itt van a bibi, hogy üzletként kezelik a tudósbaj orvoslását. Az orvostudományban nem probléma megoldására törekvés, hanem egymás iránti féltékenységgel igyekeznek holmi szereket kitalálni, hogy annak szabadalmát csak egy feltaláló élvezhesse és értékesítse. Ha a szer készen van, versenyre szidják mindeu oldalról, kik hasonló szerek kutatásán fáradoztak. Vajjon ha ez a sok kutató, ez a sok antagonistá önzetlen lélekkel, az üzlet gondolata nélkül mind összeállna, mind összedná a maga tudományát és tapasztalatait, vajjon akkor nem jobban rájöhetnének-e az igazi orvosszerre? Hiszen a tudomány nagy hatalom, lebirta az már sok rémét az emberiségnek, s bizonyára megtudna küzdeni a tudósbaj bacillusával is...

Bizony, bizony, az a nyolczszáz köpcésésés körmeget nem annyira a gazdagoknak fog szólni, hanem inkább annak a sivárságnak, hogy a tudomány önzetlensége nem tud kibontakozni az üzletes számításokból...

Az erdélyrészi ministeri kirendeltség egyik reformalkotása.

Irta Czirmes Bálint, m. kir. gazdasági szaktanár.

(Két közlemény)

Székykeresztúr, 1910. április 14.

I.

E lap hasábjain többször kifejtettem, hogy a székyel mezőgazdának, legáltalánosan és legbiztosabb jövedelmi forrást az állattenyésztés biztosítja. A székyelvidéken — domborzati és éghajlati viszonyai, továbbá a hiányos talajművelés lehetetlenné teszik — a jövedelmező szomtermelést és így az erdélyrészi kisbirtokosok legnagyobb része egyedül az állattenyésztésből tartja fenn családját és fedezi a vállára nehezdedő óriási közterheket.

A székyelvidék geográfiai alakulata és klimája s a székyelvidék hagyományos állattenyésztése tette lehetővé, hogy egy évezreden át ez a népfaj szolgáltatassa a nagyalföld „Európa kánaánja” számára a legbecsebb igavonó anyagot. Hogyha országunkban egyáltalán beszélhetünk mezőgazdasági kultúráról, akkor annak megteremtésében igen nagy rész jutott az erdélyi magyarfajta marháknak.

Innen van az, hogy úgy a helyi érdekű gazdasági intézmények, valamint az államkormányzat itten működő tényezői is elsőrendű feladatuknak tekintik, hogy lassanként lerakjanak minden olyan alapot, melyre az erdélyrészi okszerű és jövedelmező állattenyésztés felépíthető. Azon szászok, melyeket a törvényhozás erre a célra fordít, ha nem is ma, de holnap, vagy talán még később, de okvetlenül megterülnék a nép adózó képességének fokozásában.

Az erdélyi részeken élő kisgazdák legnagyobb hibája az, hogy teljesen ismeretlen az okszerű takarmányozás szabályai; az állatok táplálásánál a régi, rossz takarmányozási rendszert követik és ezért a székyel állattenyésztő marhatartása 30—40%-al drágábbba kerül, mint azon gazdaságoké, ahol ismerik és alkalmazzák azokat az elveket, melyeknek szemellett tartásával képesek vagyunk az állati szervezet gyorsabb fejlődését és hasznos hajtó képességét a végletekig fokozni.

Megfigyeléseim szerint hazarészünk állattenyésztői két csoportba oszthatók. Az egyik csoport beliek jó és bótáplálásban és megfelelő ápolásban részesítetik marhaállományukat és ambícióit csinálnak abból, hogy szép és kövér állatokkal rukkollhassanak ki. A másik csoporthoz tartozók részben szegényesgük, de főleg a szakértelem hiánya miatt, silány és rossz takarmányon tartják állataikat s a marha gondozás körül sem fejtenek ki nagy lelkiismeretességet. Ez a körülmény szembeütően meglátszik azok selejtes állatlétszámán.

Mindkét csoportbeliek közös vonása az, hogy mindenféle tömegtakarmányt a maga természetes állapotában, vagyis szálasan etet, miáltal rengeteg tápanyagot pocsékol el. Ezért a székyel gazdára a takarmányozás esztendő sokkal nagyobb katasztrófa, mint azon vidékek gazdáinál, akik számításal etetnek s a takarmányokat megfelelő előkészítésben részesítik.

A székyel vidékeken a kistenyésztők tengeri kórét, tavaszi szalmát, polyvát és réti szénát etetnek.

Igen kevés gazdának van mesterséges szénája és takarmányrúpája. A jobb gazda abrakot is ad marhájának és erre a célra a zab és a tengeri dara szolgál. A régi etetési idők alatt, mely október közepétől április végéig szokott tartani, napjában 2-szer etet és 2-szer itat és pedig reggel 5—7-ig és este 3—5-ig. Az etetést a leggyengébb minőségű takarmányal, rendszerint tavaszi szalmával, vagy kórival kezdik, ezt követi a polyva, azután szénát ad és legvégül itat. Éjjelre vagy tavaszi szalmát, vagy tengeri szénát tesz az állatok elé. Amely kisgazdának kevés a szénája, „rázottat” etet, ami abból áll, hogy a réti szénát egyenlő arányban összekeveri tavaszi, vagy őszi szalmával és ily módon takarmányozza fel. A székyel gazda a takarmány adagok nagyságával nem törődik, tetszés szerinti mennyiségben, találmra etet minden takarmányt. Ilyen takarmányozási rendszer mellett, mi sem természetesebb, mint az, hogy a rendelkezésére álló állatlétszám 30—40%-a kihasztnálatlanul, „izlék” gyanánt pocsékolódik el és kerül az aalom közé. Mivel fogalma sincs arról, hogy a rendelkezésére álló állatlétszám téli etetési időszak (5—6 hónap) alatt mennyi és milyen takarmányokat igényel s mivel állandóan csak találmra etet, ezért a legtöbb tenyésztőnél tavasz kezdetén, márczius hó folyamán beáll a szénahiány, a kisgazda kétségbe van esve, kölcsönvett drága pénzért vásárol szénát, hogy a tavaszi munkákat elvégezhesse. Nem akarja megérteni, hogy olcsóbb takarmányokkal is lehet a szénát pótolni, helyettesíteni és nem tudja elképzelni, hogy számításal, előrelátással s a takarmány előkészítési eljárások alkalmazásával, nemcsak a drága széná vásárlást lehetett volna elkerülni, hanem még takarmányfeleslege is maradhatott volna.

Kiszámíthatatlan az az érték, mely a tápláló anyagok elpocsékolásával ily módon évről-évre veszendőbe megy és kiszámíthatatlan az a veszteség is, mely előáll azáltal, hogy a nagymérvű takarmányprédálás folytán az erdélyi gazdák legnagyobb része 30—40% al drágábban tenyészt és ugyanannyi százalékkal kisebb állatlétszámot tart fenn saját zsebének és az amugy is soványabb természetű talajerő óriási kárára.

Még sötétebb a kép akkor, ha elgondoljuk, hogy hazarészünkben nemcsak a tudatlan kisgazdák, hanem — sajnos — még a több szakértelemmel bíró nagyobb birtokosok jelentékeny részénél is hasonló hibás és káros takarmányozási rendszer van divatban.

Az erdélyrészi ministeri kirendeltség vezetősége, midőn a székyel felségítési aktiót megkezdte, munkaprogramjának egyik sarkalatos tételét, az állattenyésztés fellendítése képezte. És mivel tisztában van azzal, hogy a jövedelmező állattenyésztés legbiztosabb alapját, az okszerű takarmányozás képezi, minden törekvése oda irányul, hogy a modern kor követelményeinek meg nem felelő takarmányozási rendszeren változtasson és e tekintetben, hazarészünk kisgazdait helyes utra terelje.

Ezen cél elérésére működési területén kedvezményes árban, nagy mennyiségű takarmány vetőmagvakat osztott ki és elárasztotta a székyelvidék vidékeket a takarmány előkészítő, szecskevágo, daráló és szártéppó gépek százaival. Hivatalos kiszállításaink és vidéki előadásaink alkalmával a hol csak lehetett, szótá tettük a takarmány előkészítés előnyeit és kioktattuk a népet az e célra szolgáló gépek mikénti használatára.

Azt kellett hinnünk, hogy fáradozásunknak, törekvéseinknek meg lesz a kívánt eredménye és talán sikerülni fog jobb sorsra érdemes székyel testvéreinket kizökkenteni az őseitől megszokott hibás kerékmogásból. Feltevésünkben keserűen csalódtunk. A székyel állami gépek ott hevernek a székyel nép galambbugos portáin és megfigyelésből mondhatom, hogy sajnos, azokat sehol sem használják. Kipróbálták a gépeket mindenütt, meggyőződtek a szecskevágo és szártéppó előnyeiről és még sem alkalmazzák! Ellenvetésül azt hozzák fel, hogy „sok vízzel” (fáradtsággal, izadtsággal jár a kézi szecskevágo gépek munkája s a szártéppó pedig „megöli a lovat.”

1908. év őszén délvidéki telepos község számára egy sereg tenyészmárha vásárlásával voltam megbízva. Nehány alföldi kisgazda kísérletben, több székyel községet bejártunk, míg a szükséges állatokat beszerezhetjük. Mikor kitapasztaltam, hogy értelmes, jómódu és törekvő telepos gazdákkal van dolgom, megkértem őket, hogy minden székyel kisgazda udvarán vizsgálódjanak és érdeklődjenek a gazdálkodási viszonyok iránt és felhívtam figyelmüket az ezen vidéken általánosan eltévedt és tökéletlen munkát végző faekék csökönyös használatára s a sok pocsékolással járó hibás takarmányozási rendszerre. A jó képző alföldi atyfiak derekasan megfeleltek ezen feladatnak. Lásajnálták a faekével dolgozó székyel polgártársakat és büszkélkedve mesélték el, hogy náluk a Sack-éke nyomában mennyivel több termék fakad. Valósággal megsegényítették azon székyel kisgazdákat, kiknél a szin alatt, vagy a csűrben nyugalomba helyezték és bepókhálóodott szecskevágo gépeket láttak. Elmondták, hogy az alföldön a legutolsó kisgazda is kézi szecskevágot használ, szálasan semmit sem etetnek, sőt még a zöld takarmányt is felaprítva és szalmával keverve, szaporítva etetik meg.

Aki székyel népünket nem ismeri, az ilyen leírásokból azt hiszi, hogy ez egy dologkerülő és naplopáshoz szokott népfaj, amely nem érdemes állami támogatásra. A dolog azonban nem így áll, a mi népünk munkás és szorgalmas; bámulatos azon szá-

vóssága, melyet a létérti küzdelem kiméletlen harcában, hazánkban ezen legsúlyosabb termékepeességü, de természeti szépségeiben bővelkedő vidékain kifejt. Maradiságát, konservatív hajlamait egyszerűen csak annak tulajdonítom, hogy evel a néppel soha senki sem foglalkozott, kizárólag önjerejére volt utalva. Ha veszély fenyegette a hazát, a honvédelem szolgálatában ragyogtatta vitézségét s mikor a vész felbő elvonultak s a béke napjai beköszöntöttek szegre akasztotta a véres kardot és ismét kezébe fogta az ekeszarvát, hogy büszkes és becsületos szántóvetője legyen ezen bérzes vidéknek, mely fölött a regebelli Csaba vezér örököl. Mivel tehát az önfenntartás nehéz gondja s a honvédelem gyakori és terhes szolgálata lefoglalták minden percét, nem fordíthatott időt önművelésére, és ennek tulajdonítható kulturális és közgazdasági elmaradása.

A magyar törvényhozásra és ennek végrehajtó szervére, a magyar kormányra hárult a feladat, hogy ezen népnek a multban szerzett érdemeit kellőleg honorálja és azon hiányokat, melyeket a székely nemzet közműveltségi és gazdasági életében tapasztalunk, megfelelő kormány intézkedésekkel, áldást-hozó népjóléti intézkedések szervezésével pótolja.

Az elmondottakból is konstatálható, hogy a földművelésügyi kormány minden áldozatot meghoz a bajok orvoslására s habár az intéző szervek nem mindég találják fel a helyes utat, mely a székelység gazdasági megerősödéséhez vezet, mégis örömmel tapasztalható, hogy az általános javulás jelei minden vonalon mutatkoznak. A néppel való állandó érintkezés öntudatra ébresztette a lakosságot, mely körülmény leginkább a falu társadalmának összeforrasztásában nyilvánul.

Egy idegenből ide származott állami tisztviselő, mint a kirendeltségi ügyek udvarhelymegyei intézője, 6 éven át, néhai Egán Ede módjára, teljes ambícióval és akadály nem ismerő munkakedvvel dolgozott e székely aktív ügyében. Neki jutott a feladat, hogy megtörje a kemény diót és csapást tapossou azokon a vadvirágos mezőkön, melyek a gazdasági kultúra éltető melegét idáig nélkülözték. Dorner Béla is ember, neki is voltak tévedései, de vajjon számítasba jöhet-e az a kidöntött erdőóriás, melyet a vihar pusztított el, azon áldást árasztó termékeny eső után, mely a vihart követni szokta?

Dornernek elévülhetetlen érdeme, hogy felismervén a székely állattenyésztés közgazdasági fontosságát, szolgálati befolyásának és munkaerejének legnagyobb részét ezen gazdasági ág fejlesztésére fordította. Sokszor és sokat tanácskoztunk, hogy hol és mi módon lehetne a leggyorsabban s a leghatékonyabban segíteni? Állandó fejtörést okozott az ok-szerű takarmányozási rendszer mikénti meghonosítása. Egy ilyen tanácskozásunk eredménye volt 1908-ban a barczasági tanulmányút szervezése, mikor is 65 székely kispázt vezetünk a brassómezei szászok közé azon célzattal, hogy bemutassuk székely testvéreinknek azt a hihehetetlenül magas mezőgazdasági kultúrát, mely a székely vármegyékkel szomszédosságban él s a székely néppel egy szőrü-bőrü szász parasztnakál mintegy 20 év óta létesült.

HIREK.

Székelyudvarhely, ápril. 17.

A vármegyei bizottság.

A törvényhatósági bizottság rendes tavaszi közgyűlése.

A vármegye f. hó 15 én tartott közgyűlésében, Daniel Lajos bizottsági tag, csakugyan nem alap nélkül hivatkozhatott, a törvényhatósági bizottság ügyrendtartási-szabályzata 3-ik §-ának eltörlésére irányuló indítványa megokolásául, a közügyek iránti érdeklődés ez idő szerinti kimerültségére. Az összejövetel való munkálkodás vágya, az ellenállásra való készség a legutóbbi idők alatt erősen csökkent. Ezt párt- vagy egyéb szempontjai szerint, több-kevesebb szomorúsággal el kell ismernie minden elfogulatlanul figyelni tudó szemlélőnek, aki csak a közgyűlés képen s az azon elterült közönyös hangulaton végig tekintett.

A közgyűlést gróf Haller János főispán néhány percczel 9 óra után megnyitván a közgyűlés tagjait néhány rövid szóval üdvözölte; azután bejelentette, hogy Kozma Andre székelykereszturi kir. közjegyzőt tiszteletbeli tiszti főügyészé nevezte ki, aki esküjét az alispán előtt már le is tette. Majd részvételt emlékezett meg Kassay F. József és Miklós Sándor biz. tagok haláláról, akik a közügyekben kötelességeiket mindíg hiven teljesítették.

A közgyűlés ezután a kinyomatott és a bizottsági tagok részére szétküldött alispáni jelentést, minden felszólalás nélkül, tudomásul vette. Ugyancsak egyhangulag elfogadták Daniel Lajosnak, a már említett, szabályrendelet-modosításra irányuló indítványt, a mely arra vonatkozott, hogy a törvényhatóság az ex-lexes állapot idején való havonkénti rendes közgyűlések tartását megszüntesse, miután az — e szabályzat megalkotása után életbe léptetett —

1907. évi XL. t.-cz. az alkotmányosság megóvhatóságára nézve, ugyis elegendő biztosítékot tartalmaz, a havonkénti rendes közgyűlések pedig, a különben is eléggé elfoglalt tisztviselői kart fölsőlegesen terbelték.

A bizottság továbbá elhatározta, hogy az eddigi visszás állapotok megszüntetése érdekében, Székelyudvarhelyre külön gazdasági függelenség és kulturmérnöki kirendeltség létesítését kéri. Ugyazintén fölterjesztés fog a miniszterhez intézteni a pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvevőség vármegyei osztályának felállítására iránt.

Az utóbbi időben a kutyák közt nagy mérvben elterjedt vettségére való tekintettel, módosították eddig érvényben volt ebadó-szabályrendelet némely pontjait is, mely szerint, a házörző kutyák fogalmát kizárólag a kuvaszokra, komodorokra és ezek korszaira szorították. Minden másfajta kutya után a magasabb fokú adó lesz fizetendő.

Elhatározták még, hogy az udvarhelyvármegyei illetőségű elhagyott gyermekek tartásdíjának a megterítése érdekében, a községek kéréseit, a számlákkal igazolt összes tartásdíjak kiutalása céljából, indokolt fölterjesztés mellett küldik fel belügyminiszterhez.

Az adófelszólamlási bizottságba, a megüresedett egy póttagsági helyre, Nagy Ferenczet választották meg. Fürdőbiztosokul a jelen évre Homoródfürdőre: Demeter Lőrinczet, Korondra: Szabó Nándor és Pálffy Jenőt rendeltek ki. A realiskolával szemben fekvő és hónapok óta használatlan állapotban lévő fahíd sürgős helyreállítására a várost, Gyertyánffy Gábor felebevezésével kapcsolatosan, utasítják. Elfogadták ezenkívül, a székelyudvarhelyi unit. egyháznak, az állami tisztviselők vasárnapi munkaszünetében kelt, felirata pártolását is. A földadó bizottságba Ferencz József személyében egy póttagot választottak.

Különbén éppen ez a közgyűlés vette tudomásul a belügyminiszter egy olyan leiratát, a melyet előbb nem említettünk meg, de ezt most tennünk alkalomszerűbb is. A közgyűlés gyors és teljesen szenzációmertes lefolyásán kívül ugyanis ennek folytán vált lehetségessé, hogy a tárgysorozat lepergetése és tíz percnyi erre szánt szünet lefolyása után, a jegyzőkönyv elkészíthető és magán a közgyűlésen hitelesíthető volt. A miniszter ugyanis elrendelte, hogy a jegyzőkönyv — a különböző felszólalások kivonatos közlésének mellőzésevel — csak maguknak a tárgysorozati pontoknak és a vonatkozó határozatoknak a feltüntetése mellett szerkesztesse.

A közigazgatási bizottság ülése.

Udvarhelyvármegye közigazgatási bizottságának f. hó 13-án megtartott ülésében gr. Haller János főispán elnökölt, aki az ülést pontosan 9 órakor nyitotta meg. Ez alkalommal a bizottság ülésén, kinevezése után, először előkölvén: megnyitással a tagokat néhány szóval üdvözölte, azok támogatását kérte. Viszont a maga részéről ő is teljes jóindulattal együttműködést ígért.

A vármegye közigazgatási állapotában az elmúlt márczius hónap folyamán — amint az előterjesztett különböző jelentésekből kitűnt — semmi kimagszó jelenség nem mutatkozott. Az alispáni és árvászeki hivatalok ügymenete rendes lefolyású volt. A közegészségi állapotok aránylag kedvezőbbek voltak, mint február hónapban, mert kevesebb bevenyfertőző megbetegedés történt. Az ilyen időtáiban gyakran fellépni szokott: légzőszervi és hurutos bántalmak sem fordultak elő túlságosan nagy számmal. A vármegyei közórházban összesen 237 beteg állott ápolás alatt. Különbén, a vármegye területén járványos megbetegedések miatt, két iskolát kellett bezárni.

A törvényen kívüli állapot vármegyénkben is éreztette hatását, az — adófizetés terén. Márczius hónapban, ugyanis, mint egyenes adó, csak 7960 K. 37 f. fizetődött be, ami a mult év márczius havának 25590 K. 50 f.-nyi bevételéhez viszonyítva, 17630 K. 13 f. által képviselt tetemes csökkenést tüntet föl. Bélyegdíj és illeték fejében is csak 5599 K. 33 f. folyt be, a mult évi 21895 K. 29 f.-rel szemben. Egyedül a fogyasztási és italadóban mutatkozott — különben nem minden tekintetben kívánatos — kedvezőbb eredmény: a befolyt 71350 K. 36 f. összeg alakjában, a mellyel szemben a mult év márczius havának bevétele csakély 57829 K. 39 f. volt. Dohányjövédékből 42238 K. 87 f. folyt be, a mult évi 41584 K. 82 f.-rel szemben. Az állami, valamint a törvényhatósági közutak állapota, ugyazintén az állategészségügy elég kedvezőknek bizonyultak. Ugyanez mond-

ható — közgazdasági szempontból — az időjárásról is. Csak a marha árak rendkívüli emelkedését volt kénytelen az előadó jelentés hangsúlyozni.

Ezek után a bizottság még, az egyes alispáni előadók javaslatai alapján, több közbirtokossági határozatot bíralt felül, melyeket legnagyobb részt, a törvényben megszabott 15 napi határidő, valamint más előirt alakosságok meg nem tartása miatt, megsemmisített. Különbőbb érdeklődést keltett a szent-egyházaskalvi képviselő-választók névjegyzékének késedelmes összeállításával kapcsolatban előterjesztett előadó javaslat tárgyalása, a melynek során először, a megelőző és a mostani rendes és a közben egyideig ott működő helyettes jegyző elleni fegyelmi vizsgálat elrendelése mutatkozott szükségesnek. Azonban több felszólalás után, a melyek nagyjából azt hangsúlyozták, hogy a mulasztás elkövetése már a két először alkalmazott jegyző terhére számítható fel, annál is inkább, mivel a mostani körjegyzőnek állandó választmányi jegyzőségé véglegesen még maig sincs eldöntve, az felebbezés alatt áll s így ő a választmány ügyeiben hivatalosan el sem járhatott — a bizottság a fegyelmi eljárás elrendelését csakugyan csak a két előbbi, névszerint: Menyhart János és Gálffy Istvánnal szemben mondotta ki. Mindezeket kívül, a bizottság még, a tanfelügyelő javaslata folytán, azt is kimondotta, hogy a városi óvodák — a törvény rendelkezésének megfelelően — csak egy nyári és pedig: július hónapban át szünetelhetnek.

Elhatározták még, hogy a gagyi postahivatal további főtartása érdekében az illetékes helyekre előterjesztés tetséssék, azonban az előfordult visszásságok minden esetre orvoslásra szorulnak.

Személyi hír. Somogyi István Nagyküküllővármegye köztisztelőben álló főispánja, f. hó 13-ikán rokonai látogatására Székelyudvarhelyre érkezett.

Gyermeknap Székelyudvarhelyen. A társadalmi jótékonyasági intézmények közül a leg-erősebben az Országos Gyermekvédő Liga bontakozott ki, mely alig négy éve, hogy megalakult, az ország nagy társadalmát is meghódította. A Liga ereje a gyermekvédelmi törvényben van, abban a gondolatban, melyet oly meggyőzően fejtett Széll Kálmán, az állami gyermekvédelem megteremtője, midőn azt mondotta: „A legnagyobb súlyt helyezem a társadalmi tényezőkkel, a meglévő gyermekvédő egyesületekkel való együttműködésre, mert csak így lehetséges a nagy cél megvalósítása. Azért nemcsak hogy nemcsak mellőzöm, hanem szervezem e tekintetben az összműködést, mert ebből merit erőt a társadalom, de az állam is.” A társadalmi nyomor sokféle alakulata között a legszánandóbb a züllésnek induló gyermek. Ezt kell legelső sorban megmenteni. A beteg, a nyomorék, a hülye gyermek kívülük álló okok miatt szenved, nyűge a munkás társadalomnak, de nem veszedelmes rá nézve. A züllött gyermek a társadalom büne, melyért a társadalomnak kell vezekelnie. Gondoljuk el, mennyi szenvedésen kell átesnie annak a szegény gyermeknek, míg az erkölcsi romlás útjára téved. Mennyi üstést, mennyi üldözést kell kiállania, hány rideg, hűlék-talan éjszaka borul rá, hányszor kell szenvednie éhezve, fázzva, míg lelke átalakul, elveszti tisztaságát, elhomályosul? A züllött gyermekek száma rohamosan szaporodik. Megdöbbentő adatokkal számol be a statisztika. Mi az oka ennek a rohamos emelkedésnek? Talán a szülői szeretet hiánya? Téved aki azt hiszi! Inkább a nehéz megélhetési viszonyokban kell keresni a baj okát, és főleg abban, hogy a társadalom még mindig nem ismerte fel azt a kötelességét, hogy ott, ahol a szülő képtelen gyermekéről gondoskodni, ott a társadalom vállalja magára a gyermek felnevelését. Nem szabad megengedni, hogy szánalom és könyörületesség híján egy is elpusztuljon közülük; meg kell törni azt a közönyt, a mely elfordul tőlük; a szeretet melegével le kell olvasztani a szivekről azt a jégreteget, a mely azokat érzéketlenné teszi a kicsinyek sorsa iránt. Fel kell ébresztetni a lelkiismeretet, tettekbe kell birni a felebaráti szeretetet s meg kell erősíteni társadalmunkban azt a tudatot, hogy mikor az elhagyott gyermeket védi, nem irgalmasságot gyakorol, hanem kötelességet teljesít. Ennek a célnak elérését tűzte ki feladatul a gyermekvédő liga, melynek Székelyudvarhelyen újra való alakítása céljából, ma délelőtt 11 órára Haller János gróf főispán értekezletet hívott össze. Közönségünk még a mostani politikától zülalt társadalmi viszonyok közepett is, bizonyára örömmel fog a szent cél érdekébe lelkes munkához sorakozni.

Központi választmányi ülés. Az országgyűlési képviselőválasztók jövő évi ideiglenes névjegyzékének összeállítása végett a vármegyei központi választmány folyó hó 22-én délelőtt 11 órakor, a vármegyeház kis tanácstermében ülést fog tartani.

Halálozás. Zetelaki Szabó Lajost súlyos csapás érte, neje született György Vilma életének 28-ik évében f. hó 15-én elhunyt. Halálát kiterjedt rokonság gyászolja.

Solymossy Endre emlék. A székely Dalegyet közelebről tartott választmányi ülésén, Horváth József karnagyja következő indítványt tette: „Mondja ki a székely-dalegyet, hogy néhai Solymossy Endrének, — volt országgyűlési képviselő — a székely dalegyet volt elnökeknek, egy monumentális emlék oszlopot, esetleg mellszobrot, állít, és pedig nemcsak egyedül a maga erejéből, mert Solymossy Endre mindnyájunké volt, hanem az egész város közönségének bevonásával; s e végből, egy, a dalegyet körén kívül eső 100 tagú bizottságot alakít, melynek feladata lesz, az alap összehozása gyűjtés, mulatságok rendezése által, esetleg más módon is; továbbá az emlék milyensége és elhelyezésének megállapítása. A dalegyet rendez egy hangversenyt, melynek tiszta jövedelmét ez alap gyarapítására fordítja. Végül mondja ki a dalegyet, hogy az emlék felavatását, a jövőben megünneplendő 25 éves jubeliuma alkalmával, a dalegyet eszközi.” A választmány kitörő lelkesedéssel fogadta és egészében a magáévá tette az indítványt, s a 100 tagú bizottság összeállítását, szervezését az elnökségre és a karnagyra bízta. A szép eszme a nagy közönség körében bizonyára élénk visszhangra talál.

Képviselőjelölés. Székelyudvarhely város polgársága ma délután 3 órakor az Iparos-körben tartja meg képviselőjelölő gyűlését. A polgárság egyértelműleg sorakozik volt képviselője, Dr. Válczik Ferencz mellé, ki a múlt év tavaszán egyhangulag kezébe adott zászlót tisztán hozta vissza. A gyűlésre, mely imponálóan igérkezik, a következő falragaszokkal hívták meg a választóközönséget:

Polgártársak! Felozlatták az országgyűlést, mert annak többsége a nemzet gazdasági függetlenségét s a magyar érdekek mindenirányú fejlődésének intézményes biztosítását kívánata a Bécsből esült és sokszáz milliós közügyi kiadást jelentő kívánalmakkal szemben, Bécs hatalmasai kirendeltek a nemzet kívánalmait ellenében olyan kormányt, mely a nemzeti akarat letörését az országgyűlésnek törvény által tiltott feloszlásával kezdte.

Ez a törvénytelen kezdet mutatja, hogy mennyi vakmerőséget tartogatnak még a függetlenségi törekvések leigázására! Egész lélekkel meg kell küzdenünk, hogy bebizonyítsuk a hatalom vakmerőségének hiábavalóságát.

Az országgyűlés feloszlásával új választások küzdelméhez érkezünk.

E választásokon dől el, hogy ki lesz az ur Magyarország érdekei felett — mi magunké, vagy a bécsi hatalom önző erőszaka? Székelyudvarhely színmagyar polgárságának is e kérdés felett kell döntenie.

Nem lehet kétséges a felelet.

E város minden polgára őszintén érzi, hogy a magyar fejlődésének, kulturális haladásának önállóságra van szüksége. Nincs ebben az alapeszmében semmi pártkülömbőség se közöttünk.

Mind egy pártot vagyunk, a nemzet függetlenségének a pártján!

Az is tudja a város minden polgára, hogy ennek a magasatos eszmének, a haza függetlenségének küzdelméből a város eddigi képviselője egész lélekkel, becsületos multjának és jelenének minden érdemével, tudásának minden készségével kivette a részét.

Ez volt Dr. Válczik Ferencz képviselőnk eddigi képviselői működésének legragyogóbb vonása. De tudjuk róla mindnyájan azt is, hogy izzig-vérig a mi városunk fia, ebből nőtt nagygyá, ezt a várost szerette minden munkájával emelni. Nem fordult hozzá polgár, kit Ő testvéri szeretettel, jó tanácssal, minden tőle telhető segítséggel ne segített volna.

Megérdemli bizalmunkat, büszkék lehetünk rá! Jertek tehát mindnyájan, hogy ismét jelöljük Őt a mi városunk képviselőjére, s fogadjalmat tegyünk neki, hogy nekünk és a haza függetlenségének szentelt működését meg is jutalmazzuk a képviselői mandátum átadásával.

F. évi április hó 17-én d. u. 3 órakor lesz a jelölő gyűlés az Iparos-kör nagytermében. Legyünk ott mindnyájan! Eljön a haza, éljen a magyar szabadság és függetlenség, éljen Dr. Válczik Ferencz! — Az intéző bizottság.

Népnevelési Egylet közgyűlése. Mult csütörtökön délelőtt 11 órakor tartotta meg Népnevelési Egyletünk a vármegyeház sorozótermében Hlatky Miklós elnöklété alatt 41-ik rendes közgyűlését. A közgyűlésnek valóságos ünnepélyes színt kölcsönözött az ujonnan belépett tanító és pap tagok tekintélyes nagy számban való megjelenése élükön a vármegyei kir. tanfelügyelővel. A közgyűlést megelő-

zőleg tartott választmányi ülés után, általános élénk érdeklődés mellett nyitotta meg Hlatky Miklós elnök a közgyűlést, mely után a titkári jelentés adatait ismertette a hivatalosan távol levő titkár helyett elnök. Ez után majd a pénztári számadások olvastattak fel. E tételnél nagyobb és érdemleges vita volt a pénztár kezelésére vonatkozólag, melynek elfogadása, illetve megállapítása után a költségvetés lett elfogadva olyképen, hogy az Udvarhelyi Népnevelés-t 100 K. és Szász Ferencz Udvarhelyvármegye földrajza cz. vezérkönyvét 200 kor. segélyben részesíti, a fennmaradó jövedelem többi részével pedig az arra legjobban reászorult iskolákat fogja tanszersegélyben részesíteni az Egylet. Az alapszabályok átdolgozására a közgyűlés felkérte Rhédei János kir. tanfelügyelőt, mely után a gyűlés véget érve elnök az egylet alapító és a mai napig is fenntartó tagjait lelkesen megéljenzették a jelenlevők.

Házasság. Sarkady Rudolf május hó 16-ikán tartja esküvőjét Derasy Irmával, Derasy Samu és neje kedves leányával.

A kollegium májálisa. Amint halljuk a kollegium diáksága a „Tornakör rendezésében“ tornaestéllyel egybekötött táncestélyt rendez a Budapest szálló nagytermében május 4-én, szerdán. Az előkészületekből ítélve igen sikerült mulatságban lesz része az udvarhelyi közönségnek, mert a diákság a tavalyi után nemcsak a várakozásnak akar megfelelni, hanem teljes ambícióval, legjobb akaratallal készül bemutatni a tornaköri estélyeken végzett munkájának eredményét abban a formában, amint azt a szombat estéken végezni szokta.

Maradnak a színészek. Az a lanyha pártfogás, melyben közönségünk a színtársulatot részesítette, arra készítette Szilágyi Dezső szindirektort, hogy a rendes tavaszi idényt, a négy hetet, se töltsse ki, hanem menjen oda, ahol enyhébb a lég, vidámabbak az emberek, a hol kevesebb a politika, de nagyobb a színműpártolás. Ez alapon aztán közzé is tette, hogy 24 ikén távoznak, s a bérli közönségnek érdekében áll szelvényeit ez ideig beváltani. Közönségünket azonban addig addig korholtuk, míg e hét csaknem valamennyi estéjén jóformán megtöltötte a színházat, mi, mint velünk közlik, arra készítette a direktort, hogy előbbi szándékával felhagyva, a hónapot egész végéig kitöltse. Ez utolsó héten vendégszerelője is lesz a színháznak, amennyiben Vida Ilona a debreczeni társulat kiváló primadonnája egy pár estén szerződöttes czéljából fellép.

Automobil-omnibusz Székelyudvarhely. Egy budapesti műszaki vállalat kérést adott be a városi tanácshoz, melyben egy létesítendő automobil omnibusz vállalatához kéri az iparendelő kiadását. Az omnibusz Székelyudvarhely központtal állandó személyszállítási összeköttetést bonyolítana le Csik szeredán keresztül Gyimesig és Zetelakán keresztül Gyergyószentmiklósig. A kérés egyébiránt egész terjedelmében így szól:

Tisztelettel bejelentem, hogy Székelyudvarhely Csikszeredán át Gyimesig és Székelyudvarhelytől Zetelakán át Gyergyószentmiklósig Székelyudvarhely székhelyvel egy rendes járatú időhöz kötött személyszállításra berendezett automobil omnibusz vállalatot ohajtok létesíteni.

Ezen vállalat létesítéséhez az 1884. XVII. t. cz. 10. §. c. pontja és a 17863—1905. K. M. sz. ipar és kereskedelemügyi miniszteriumi rendelet értelmében szükséges az iparendelőt elnyerése, a melynek kiadása iránt az alábbiakra való hivatkozással tisztelettel folyamodom.

Annak igazolására, hogy az ipar üzéséhez szükséges és az 1884. XVII. t. cz. 1. §. aban meghatározott személyi tulajdonsággal rendelkezem A) alatt hiteles másolatban csatolom a Budapest székesfőváros VI. kerületi előljárósága által 1909. december 15-iké 5995. sz. a. kiadott erkölcsi bizonyítványt, melynek igazolása szerint nagykorú és magyar honoságu állampolgár vagyok és egyuttal megemlítem, hogy ezen kerületi előljáróság a fent körül irt ipar üzésére az iparendelőt 17040. E. 117/99. szám alatt részemre már kiadta.

Kijelentem, hogy a menetidő és menetsebességre nézve és általában az üzemre nézve alávetem magamat a vármegye és a város területén érvényben lévő, vagy ezután alkotandó szabályrendeleteknek és mind ezeknek előrebocsátása után B) alatt igazolt ügyvédek Dr. Váró Géza és Dr. Szöllösi Ödön urak által tisztelettel kérem méltóztatniék részemre a fent körül irt utvonatokra nézve az automobil omnibusz utján eszközlendő rendes járatú időhöz kötött személyszállító iparra az iparendelőt megadni és erről engem az engedély kiadása mellett megbízott ügyvédek által értesíteni.

A tanács az engedélyt az automobil-omnibusznak megadta, s így az életrevaló vállalat még a nyár kezdetén életbelép.

A székely Dalegyet folyó hó 17-én d. u. 2 órakor. a róm. kath. elemi népiskola termében tartja 24-ik rendes közgyűlését Nagy János elnöklétével, melyre ugy a rendes, valamint a pártoló és alapító tagok azon megjegyzéssel hivatnak meg, hogyha az alapszabályban kívánt kétharmad tag nem jelenik meg, a közgyűlés 8 nap mulva, április 24-én, tekintet nélkül a megjelent tagok számára — megtartatik Tárgysorozat: 1. Eloőkki megnyitó. 2. Titkári jelentés. 3. A pénztárvizsgáló bizottság jelentése, s a felmentvény megadása. 4. Leltár, kottatár vizsgáló bizottság jelentése. 5. Tiszti kar és választmányi választás. 6. Indítványok.

Méhészeti előadás. Bocsnádi Szabó Imre VIII. kerületi méhészeti vándortanár, folyó hó 12-én délután városunkban, Gál Imre áll. tanító méhtelepén, nagyszámu hallgatóság előtt, méhészeti előadást tartott. Mint értesülünk a folyó hóban több udvarhelymegyei községben lesznek ilyen irányú előadások.

Az áll. polgári leányiskola április 11 ikét következő sorrenddel ünnepelte meg: 1. Rudnyánszky: A honleány. Szavaltá Lánatkly Margit 4. o. 2. „Galopp“ Zongorázta Vajda Irén és Vajda Edith 4. o. t. 3. Ünnepi beszéd. Olvasza Jakabházi Jozefin 4. o. t. 4. Erdélyi: A bazár. Szavaltá Rosenbaum Mária 4. o. t. 5. Hunyadi induló. Zongorázta Gensthaler Margit 4. o. t. 6. Igazgatói záróbeszéd.

Az Eötvös-utcai hid. A már fél év óta a forgalom elfl elzárt Eötvös-utcai hid ügye felebbezés folytán a 15-iki törvényhatósági közgyűlés elé került, mely radikálisan végzett a dologgal. A törvényhatósági bizottság Szobotka Rezső műszaki tanácsos indítványa alapján ugyanis utasította a várost, hogy az elzárt hidat 15 napon belül forgalomképes állapotba hozza ideiglenesen, s annak végleges felépítésére azonnal hirdesse ki a pályázatot.

Felsőőfalva lángokban. Lapunk zártakor vesszük a távirati értesítést, hogy Felsőőfalva községben 200 ház lángokban áll. A községi jegyző távirati jelentésére és kérésére az alispán megkereste a katonai parancsnokságot egy század legénységnek a rend fentartása és az oltási munkálatokban való segítség kirendelésére. Sebesi alispán ma, vasárnap, reggel a helyszínére utazott.

Tűzrendészet a színházteremben. Az ököritói katasztrófa nyomán szóvátettük a mi színházteremünknek tűzrendészeti szempontból való tarthatatlan voltát. Felsőőfalva alapján Szombatfalvy főkapitány készséggel elrendelte a terem felülvizsgálatát, melyet 14-ikén délután ejtettek meg, a mikor a főkapitány elnökletével Soó Domokos, Lakatos Tivadar tanácsosok, Bodó Ferencz városi főmérnökkel álló bizottság kiszállt a helyszínre, ahol meghívás folytán a tulajdonos és bérli is megjelentek. A bizottság a páholyok és karzat lépcsőzetének újra való építését a bizottságnak bemutatandó tervek alapján elrendelte: továbbá intézkedett, hogy a mulatságok és színház alkalmával az összes ajtók nyitva tartassanak. A bizottságnak szives kérségeért a nagy közönség nevében elismeréssel adozunk, kérünk kell azonban a bizottságot, hogy amint az a helyszínén is szóvátétett, az épületnek Küküllőre néző oldalára az ablakokhoz a vészlejárásokat szintén alkalmaztatni szives legyen, mivel az előbbi igen helyes intézkedésével csak a páholyok és karzat közönségének biztonságán lesz segítve anélkül, hogy az a földszinti közönség mostani tarthatatlan helyzetén változtatna valamit. Bizton reméljük, hogy a közönség körében unisono megnyilatkozó eme kívánságnak is elég lesz téve.

A székelykereszturi tanítóképző-intézet I osztályába az 1910—1911. iskolai évre felvesszük 30 oly éptestű, épszervezetű, egészséges ifjút akik 14-ik életévüket betöltötték, de 18 évesnél nem idősebbek és a gymnasium, vagy a reáliskola, vagy a polgári iskola legalább 4 alsó osztályát, vagy a felső népiskolát jó sikerrel elvégezték, vagy a jelen év június hó végéig elvégzik. A rendszeresített kedvezmények ezek: 36 teljes ingyenes ellátás (bentlakás, reggeli ebéd és vacsora), 17 féldíjas ellátás (havi 14 kor. fizetés mellett), 6 évi 105 kor. ösztöndíj 14 kor. fizetés mellett), 6 évi teljes díjfizetéses hely (havi 28 kedvezmény és 7 teljes díjfizetéses hely (havi 28 kor. fizetésű a teljes ellátásért). Ezen kedvezmények kitünő és jeles előmenetelű növendékeknek fognak adományoztatni. A bentlakók ingyen lakást, fűtést, világítást és mosást élveznek. Ingyen gyógykezelésben minden rendes tanuló részesül, azonban a gyógyszer-ek ára részben vagy egészben megtérítendő. A felvételt sajátkezűleg irt és 1 koronás bélyeggel el látott folyamodások a un. vall. és közokt. miniszterhez czimezve jelen év május 31-éig Ujváry Mihály igazgatóhoz küldendők be.

„Lesz-e gyümölcs a fán...?“ A közeledő tavasz a természetkedvelők szemét újra meg újra a fakadó rügyekre irányítja. Az életnedvtől duzzadó rügy, melyre a tavaszi napsugár oly biztatón mosolyog, már bontogatja apró kéreg-leveleit, hogy sza-

bad tödővel szíjjon teli lélekzetet az előtűnedező szorény, kis virágkelyhekbe. Mennyi szépség, mennyi remény...! Ha elgondoljuk, hogy a virág illattól terhes májusi levegő elfeledtetni velünk, hogy nem minden csupa szín, csupa illat, csupa báj, hanem újraélése millió meg millió átkos féregnek, ugyanannyi kárhözatos ellenségnek, mely a gyümölcsöt korcsosá, betegg, töpördötté, értéktelenné teszi; önkéntelenül odakiáltjuk a résztvevő emberi szívekhez: öljetek, pusztítsátok a gyilkosokat! Így jadjul fel és kiált segítségért a fesledező bimbó is, mely a gondatlan gazda könnyelműsége folytán keblén kitéltette a megölőjét. S most adjunk szót a természet gyönyöreit élvező ideálistá mellett a számitó, rideg realistának. Ne tőrje a hatóság egyetlen gyümölcs-fának elhanyagolását se meg; ne elégedjék meg azzal, hogy „meg van e takarítva a fa?”, hanem vizsgálja, vagy vizsgálta hajszaínyi lelkiismeretességgel és büntessen, irtson, pusztítson ott, ahol engedelmiséget, hanyagságot, mulasztást talál — csak így lesz gyümölcs a fán! (— a)

Nyilvános számadás. Felkértek a következő elszámolás közlésére. A május 28-án a Székely Dalegylet által rendezett hangversenyen felülírt szívek voltak: Mikes János gróf 50 K. Dr. Válcstik Ferencz 40 K. Klein Géza 20 K. Dr. Ráczkóvi Samu 20 K. Rösler Károly 15 K. Gotthárd János, Soó Domokos, Szőlősi Samu, Barcsay Károly, Becsek Aladar, Bíró István (tanár) 10—10 K. Persián János 8 K. Gábor Márton, Riemer K. Gusztáv, Rodrogi István 5—5 K. Vajda Ferencz, Tunyogi Cs. Ferencz 3—3 K. Fernengel Gyula, Péter József 2—2 K. Fischer Ferencz, Heiu Pál, Paschek Viktor, Gáspár Balázs, Válcstik Lajos, Szentpéteri Gergely 1—1 K. Morhó István 60 fill. Összesen 244 K. 60 fill. Fogadják a Dalegylet hálás köszönetét.

x Triesti általános biztosító társulat (Assicurazione Generali) Budapest, V., Dorottya-utca 10 és 12. A „Közgazdaság” rovatában közöljük a Triesti általános biztosító társulat (Assicurazione Generali), e legnagyobb, leggazdagabb és legrégebb biztosító intézetünk mérlegének főbb adatait. Teljes mérleggel a társulat mindenkinek, a ki e célból hozzá fordul, a legnagyobb készséggel szolgál. Az intézet elfogad: élet-tűz-szállítvány-üveg- és betörés elleni biztosításokat. Közvetít tovább jegybiztosításokat a Magyar jég- és vízszobátörő r. t. bal- és az szavatossági biztosításokat az Első o. általános baleset elleni biztosító társaság, valamint kezességi és óvadék-biztosításokat, eltulajdonítás, lopás, hűtlen kezelés és sikasztás elleni biztosításokat és versenylovak, telivérek és egyéb értékesebb tenyészállatok biztosítását a „Minerva” általános biztosító részvénytársaság számára. A székelyudvarhelyi ügynökség, Marosvásárhelyi Agrár takarékpénztár fiókja, Rösler és Gabor, Sterba Ódon.

A legmakacsabb székrekedés is megszűnik, ha reggelenként éhgyomorral egy pohárnyi természetes **Ferencz József-késérüvizet** iszunk. Beható kórházi kísérletek után meg lett állapítva, hogy már évek óta fennálló idült székrekedésről is, a melyeknél már minden más szer hatástalannak mutatkozott, végül a Ferencz József-késérüviz rendszeres használata által mégis gyógyulás állott be. A „Ferencz József”-vizet az összes gyógytárakban és a jobb fűszerüzletekben árúsítják.

Színházi hét.

Elmult megint egy hét, s tanulsága az, hogy hát tulajdonképpen nem is olyan rossz színházbajáró ami közönségünk, mint azt a multkor megirtuk. Csak nehezen szokik bele, de ha egyszer belekóstolt, szívesen keresi azt fel. Ime, a héten melyre itt röviden visszaillesztünk, estéről-estére telt ház előtt mentek az előadások, az igaz, hogy estéről-estére új darabok is kerültek bemutatásra, tehát a közönség készségével szemben az igazgató is meghozta a maga áldozatát. Az odiosus ügyet így kölcsönösen rendezve, a direktor megváltoztatta ebbeli szándékát, hogy tartozkodását megrovídvitve, már 24-ikén kivonuljon; a hó végéig itt marad, csak azután a színházbajáró kedv meg ne csappanjon, amiről egyébiránt vendégzerepelésekkel kíván a direktor gondoskodni.

A hetet a *Rezervisták* bóhozat felújításával kezdték meg, melyben *Harmath Zseninek*, *Győzőnek*, *Tallianak*, *Pataki Vilmának*, *Szapári Jankának*, ugyszintén *Makkainak* tenger alkalmuk nyílt színjátszó készségükkel a közönség sorait állandó derűtségbe tartaniok. Vasárnap *Sárga csikót* adták, jó összevágó előadás keretében, míg hétfőn

Liliom, Molnár Ferencz szintűre ment. A darab otyasmit akar kifejezni, hogy aki életében daczos, semmirevaló volt, mint Liliom, az, ha pokolba jutással fenyegetik is, ha újból életre kelhetne, megint csak erőszakos lenne s akkor is rosszat követne el, ha jót akarna. Vagyis a darab semmit sem akar egyebet, mint egy csirkefogó életét s javíthatatlan voltát mozszerűen összerakott színes képekben bemutatni. A csirkefogó Liliom ugyanis megismerkedik a Julival, a parasztszolgával, beleszeret, elhagyja bintáslegényi állását és elveszi feleségül. Koplal, s Juli közli vele, hogy gyermek áll a házhoz. Mit tegyen

Liliom? Hallgat az ördög számára és elmegy gyilkolai. Am a terv kutbaesik s Liliom szíveuszorja magát. A haldoklót hazaviszik s mikor meghal, két menyeyi detektiv felviszi a mennyországba (itt kezdődik a fantaszitika rész), a hol a tisztítóházban ég 16 évig, míg leánya felnő, s akkor lemegy a földre egy rendőr kíséretében. Ha jót követ el, felmehet a mennyországba, ha rosszat, pokolba jut. Am Liliom utközben csillagot lop leánya számára s mikor a rácsos kapun keresztül beszélget leányával, ráút a közére, tehát nem égett ki belőle a rosszindulat s ezért visszamegy a pokolba. Leánya és anya beszélgetnek s megállapítják, hogy csak rá gondolnak az apára. Tehát víziói volt, a mi történt. Merész dolog a halál után ilyen séta; fantázia kell hozzá íróban, nézőben egyaránt s éppen ezért primitív a darabnak ez a része. Ha fantázia, legyen szárnyaló, a milyen a szegény emberé a mennyországról. Liliom szerepét *Győző* játszotta, s várakozáson felül felelt meg a szerepkörén kívül eső, szétfolyó szerepeknek. Az előadás eseménye *Harmath Zseni* parasztlánya, melyet művészi erővel játszott meg. Jó voltak mellékszerepekben Iványi Irén, Makkai és Vándori. Külön kiemeljük *Szapári Jankát*, ki Muskátnét játszotta. A darabot a közönség vegyes érzelmekek fogadta, s nem tudjuk a darab menetének, melyben vitték avagy a melyben irták tulajdonítható, előadás végétével a közönség helyén maradt; ez pedig kemény kritika, mely sokat mond.

Kedden *A kurusszó* volt műsoron. A darabot Földes Imre írta és való életből vette tárgyát. Fontos kérdést feszeget, azt a képtelenséget dramatizálja, hogy a legnagyobb lángelme sem érvényesülhet, ha nincs diplomája. Ebben téved csak a szerző; mert rég vége van annak az időnek, mely csak a diplomától szabadalmazott munkát becsüli, vége lett pedig akkor, a mikor a közönség gondolkozni kezdett és meglátta, hogy számtalan diplomás számár futkároz a földi téreken. De hát itt nem az a fontos, hogy megáll-e a darab tézise, hanem az, hogy hat-e a dráma. És ez utóbbi következik be. A czimszerepet Tallián játszotta; nem minden részében volt szerepének meggyőző, de öntudatossága, a küzdelemben megacézósodó ereje imponált. *Harmath Zseni* (Ilma), kellő melegséget vitt játékába. *Szapáry Janka* az özvegyasszonyt jelentéktelenné zsugorította, noha a szerep kválitási elsőrangúak. Jó volt *Győző* egy hihetetlenül szemtelen riporter szerepében, ugyszintén *Fekete Etel*, mint grófnő, továbbá *Ernyei* és *Makkai* kisebb szerepekben. *Szilágyi Aladár* egy lényegtelen szerepnek kölcsönzött jelentőséget. — Szerdán *Trench báró* operett volt műsoron. A czimszerepben *Szalma* Sándornak, ennek a szimpatikus, tehotészes színésznek alkalma nyílt hatalmas tisztán csengő baritonjával elcciallani. Kedves partnere volt *Pataky Vilma*, mint Lidia; izéles játéka, kellemes orgánuma egyaránt tetszett. Szépen énekelt *V. Márkus Angela*. — Csütörökön *A kis cukros* ment. *Harmath Zseni* egyszerű, keresetlen alakításával, rokonszenves egyénisével kifogástalanul játszotta Benjaminet. Jók voltak *Tallian*, *Vándori*, *Győző*, *Makkai*, *Iványi*, ennek daczára a darab még sem ment abba a gyors tempóban, a mely az ilyen daraboknak elengedhetetlen feltétele.

Pénteken zónában *Tatárjárás*, szombaton *Az obsitos* adták. Ma este megismétlik *Trench báró*t, holnap, hétfőn *Az obsitos*, míg kedden *Jack*, a senki van műsorra kitűzve.

KÖZGAZDASÁG.

A Gazdasági Egyesület közgyűlése.

A Vármegyei Gazdasági egyesület életében jelentős esemény annak tavaszi közgyűlése, melyre rendszerint a vármegye legtávolabb vidékeiről is özsze sereglenek a gazdák, hogy az egyesület lefolyt évének jelentősebb eseményeivel megismerkedjenek. Ez évben is szokatlan nagy számmal sereglettek össze s tanácskoztak egyes a gazdaközönség érdekeit érintő kérdésekről.

Elnök távollétében az ülést Dr. *Szécsi János* alispán vezette. Az ülés megnyitása után titkár felolvasta terjedelmes jelentését, melynek első része a vármegye általános gazdasági kérdéseivel, második része — a mely az alispáni jelentésben is megjelent — az egyesület előző évi eseményeivel foglalkozik, annak jólétét ismerteti. A jelentéssel kapcsolatban, melyet egészében elfogadtak, melynek kinyomatását elhatározták, több megpendített kérdés fellett érdekes viták indultak meg, melyek alapján a következő fontosabb határozatok hoztak. Feliratokkal fordul a m. kir. földmivélsügyi miniszterhez: 1. a vármegye területén létesítendő gazdasági felügyelői állás rendszeresítéséért, hogy a vármegye népe között élő felügyelőnek módja és alkalma legyen állattenyésztésünk bajait alaposan megismerni, azok alapján az ügy érdemeihez méltó működést kifejteni, 2. az elmaradt bikakiállítás jutalom díjak adományozásáért, a melyeket az egyesület ez évben is, mint igen sokszor az előbbi években, előlegezett

azon hitben, hogy csak a hivatalos elintézés egyes fázisaiban mutatkozó késedelmeskedés miatt nem kapott meg a kellő időben benyújtott kérvényére, a mely azonban a mai napig nem adatván meg, féld, hogy attól az egyesület teljesen elesik, a mi csekély jövedelme mellett évekre lekötne jövedelmeit, hogy a kifizetett díjakat pótolhassa, 3-szor egy a vármegye területén eladásra kerülő nagyobb terület megvásárlása ügyében adományozandó állam kölcsön kinyerése céljából. Mind ezen kérvények felterjesztésére és érdekekben való személyes közbenjárásra a vármegye főispánját kérték föl.

Szóvá tétetett egyesek részéről, hogy egyes bika tenyésztők a kiállításra tenyész igazolvány nélkül küldik fel bikáikat, azokat még a kiállítás előtt eladják, mégis a saját novokón állítják ki, díjat nyernek velök, de az egyesülettel szemben a 2% os eladási díj fizetése alól magukat kivonják. Többek hozzá szólása után határozatilag kimondták, hogy a kiállítási feltételekbe beveendő, miszerint a kiállításra csak tenyész igazolványos állatok, a tényleges tulajdonos neve alatt állíthatók ki, a mennyiben a kiállítás előtt adattak el, de az eladó nevén szerepelnek, a 2% utánok beszédendő. Egyesek eladott állataik után esedékes 2% befizetésére elnökség által felhívtak, de a felhívásra vagy nem is feleltek, vagy tagadják a gazdasági felügyelő által az egyesület részére bocsátott kimutatások helyes voltát ezek ellen a peres eljárás megindítatik. Az üsző legelőre 120 drb borjut vesznek fel, melynek legeltetési díja darabonként 10-20 K. a nem tagok, 7-20 K a tagok borjai után, ha számuk nem több 4 drbnál, négy drbn felül a tagok is 10-20 K fizetnek.

Az egyesület számvizsgálóinak jelentése szerint az egyesület összes pénzforgalma 1909-ben 378962 K 20 fillért tett ki; az 1910. évre átmenő vagyon a főpénztárnál 79664 K 87 fill., melyből 25010 K 63 fill. az egyesületé, az egyesület kezelésére bízott állami pénz — vízvezetési költség előirányzat — 54651 K 24 f. az üsző bevásárlási alap vagyon 8630 K 77 f., az állattenyésztési alapoké 7422 K 08 fillér. A két első alap vagyonra, mióta titkár vezeti az egyesület pénzügyeit 5 év alatt 20986 K 99 f.-ről 33644 K 40 f.-re, tehát 12651 K 41 f.-rel növekedett, a mi több mint 60%-os emelkedésnek felel meg, pedig az egyesületi étellel együtt járó kiadások természetesen emelkedtek. Az ügybizgó vezetést a pénztárnoknak jegyzőkönyvi elismerés szavaztatott.

Az üsző és állattenyésztési alapok 13169 kor. készpénz vagyonából a tavasszal magyar erd. fajta borjuk és tehének szerzetnek be, melyek 2 év alatt kamatmentesen visszafizetendő vételárért kiadatnak a jelentkező birtokosoknak.

Egyes fizetése képtelenné vált, vagy a vármegye területéről eltávozott tagok a nyilvántartásból töröltettek. y.

A Triesti Általános Biztosító Társulat (Assicurazione Generali) I. évi március hó 17-én tartott 78-ik közgyűlésén terjesztettek be az 1909 évi mérlegét. Az előtűnk fekvő jelentésből látjuk, hogy az 1909. december 31-én érvényben volt életbiztosítási tőkesszék 1.034.103.236 korona és 09 fillért tettek ki és az év folyamán bevett díjak 45.594.164 korona és 37 fillérre rugtak. Az életbiztosítási osztály díjjáradéka 20.902.170 korona 14 fillérről 304.144.877 korona 43 fillérré emelkedett. A tűzbiztosítási ágban, beleértve a betörés-és tűkörűveg biztosítást a díjbevétele 18.260.118.363 korona biztosítási összeg után 30.032.501 korona 57 fillér volt, miből 11.650.831 korona 96 fillér viszontbiztosításra fordított, ugy, hogy a tiszta díjbevétele 18.581.669 korona 61 fillérre rugott és ez összegből 13.678.715 korona 83 fillér mint díjtartalék minden teherföl menten jövő évre vitetett át. A jövő években esedékessé váló díjkövetelvények összege 127.799.977 korona 76 fillér. A szállítmánybiztosítási ágban a díjbevétele kitett 3.851.471 korona 90 fillért, mely a viszontbiztosítások levonása után 1.772.890 korona 57 fillérre rugott. Kárórt a társaság 1909-ben 38.550.375 korona 41 fillért és alapítása óta 977.344.967 korona 32 fillért fizetett ki. E kártérítési összegből haszánkra 192.489.457 korona 63 fillér esik. A nyereség tartalékok közül, melyek összesen 24.677.880 korona 19 fillérre rugnak, különösen kiemelendők: az alapszabályszerinti nyereség-tartalék, mely 6.300.000 koronát tesz ki, az értékpapírok árfolyamngadozására alakított tartalék, mely az idei áttalással együtt 15.336.461 korona 71 fillérre rug, továbbá felelmentő a 160.000 koronára rugó kétes követelések tartaléka és az ingatlan tartalék, mely az idei áttalakkal 1.621.418 koronát 48 fillért tesz ki. Rézvényenként 600 arany frank osztalék került kifizetésre. A társaság összes tartalékjai és alapjai, melyek első rangú értékekben vannak elhelyezve, az idei áttalások folytán 346.151.371 korona 42 fillérről 366.829.741 korona 68 fillérre emelkedtek, melyek következképpen vannak elhelyezve: 1. Ingatlanok és jelzálog követelések 77.884.424 korona 11 fillér. 2. Életbiztosítási kötvényekre adott kölcsönök 31.094.716 korona 81 fillér. 3. Letétmennyezett értékpapírokra adott kölcsönök 3.609.138 korona 57 fillér. 4. Értékpapírok 237.547.914 korona 18 fillér. 5. Követelések államoknál és tartományoknál 9.372.603 korona 59 fillér. 6. Tárcza váltók 501.948 korona 79 fillér. 7. Készpénz és az intézet köveselései a hitelezők követeléseinek levonásával 6.738.995 korona 83 fillér. Összesen 366.829.741 korona 68 fillér. Ezen értékek 71-5 millió korona magyar értékekre esik. Az Assicurazione Generali a mult évben a „Minerva” általános biztosító részvénytársaságot alapította meg Budapestten mely társaság a kezességi és óvadék- valamint az eltulajdonítás, lopás, hűtlen kezelés és sikasztás elleni biztosítást, nemkülönben a versenylovak, telivérek és más értékesebb tenyészállatok biztosítását vezette be mint új ágazatokat haszánkban

Szám. 371—1910. végreh.

Arverési hirdetés.

Alulírott kiküldött bir. végrehajtó ezennel köz-
hírré teszi, hogy a kir. járásbírósnak 1909 évi
Sp. I. 640/3. sz. végzése folytán Kishalmi Ferencz
ügyvéd által képviselt Griszhaber Mór felpores ré-
szére 138 kor. 20 fill. tőkekövetelés s jár. erejéig
elrendelt kielégítési végrehajtás folytán a perestől le-
foglalt és 950 k.-ra becsült ingóságokra a székely-
udvarhelyi kir. bíróság 1910. V. 2/2. számú végzé-
sével az árverés elrendeltetvén, annak a korábbi vagy
felülfoglaltatók követelése erejéig is, amennyiben
azok törvényes zálogjogot nyertek volna, alperes la-
kásán Bikafalván, 41. sz. a. való megtartására ha-
táridőül 1910. évi április hó 25-ik napján d. u. 3
órája kitűztetik, amikor a bíróság lefoglalt Czement
lapos és kupás fedélcserépek valamint szekerek s
egyéb ingóságok a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés
mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak
adatni.

Felhívtnak mindazok, kik az elárverezendő
ingóságok vételárából a végrehajtató követelését meg-
előző kielégítéshez jogot tartanak, hogy amennyi-
ben részükre a foglalás korábban eszközöltetett volna
és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik,
elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéseig
alulírt kiküldötténel írásban vagy pedig szóval beje-
lenteni el ne mulasszák.

A törvényes határidő a hirdetésnek a bíróság
tábláján történt kifüggesztését követő naptól számítatik
Kelt Székelyudvarhely, 1910. április hó 11.
Nagy Lajos, kir. bir. végrehajtó.

**A készlet gyorsabb eladhatása miatt
Gaspari Frigyes és Társai
MEDGYES, Nagyküküllöm.**

Faiskolái
leszállított áron ajánlják összes faiskolai cikkeiket,
u. m.: Magonez, kemagu és csontgyümölcsfákat.
pószméte és ribiszke cserjéket, málnákat, földiepret,
díszcserjéket, gyümölcsfa vadonczokat, sövénynek val-
lót, tullelű fákat, rózsákat stb. Árengedmény 10%
törpe gyümölcsfáknál 30% tullelű (enyő) fáknál
50%.
Árjegyzék kívánatra ingyen.

Árpád-u. 18. sz. a. ház eladó.

mely áll 4 szoba, konyha, kamara, 3 pincéből,
s külön udvaron kerttel, fülegoriával. Értekez-
hetni: Dr. Nagy Samu ügyvéd és Barabás
— András árvaszéki elnök uraknál.

Szives tudomásul. A mélyen tisztelt
közönség b. tado-
mására hozom, hogy **Kossuth-u. 1. szám alatt**
lfj. Jakabos György néven ismert

férfi-szabó és kész ruharaktárt

f. hó 9-én birói árverésen megvettem s azt Budapesten
szerzett több évi tapasztalataim és tanulásaim szerint
kibővítvé, igyekezek odabátni, hogy a m. t. megrendelő
és vevőközönség igényeinek megfelelőleg a legújabb és
legdivatosabb hazai és külföldi szövetekkel és kész ru-
hákkal berendezve, a n. é. közönség rendelkezésére bo-
caissam. Teszem ezt azon reményben, hogy atyám, ifj.
Jakabos György iránt tanusított bizalmuk kétszeresített
erőt biz'osít nekem arra, hogy én a fővárost ott hagyva,
s e szakban szerzett tudásomat a helyi közönség kielé-
gítésére fordítsam s midőn ezt teszem, a mélyen tisztelt
közönség szives bizalmát és támogatását kérve, vagyok
kiváló tisztelettel

L. ifj. Jakabos György
férfi-szabó és ruhakereskedő.

A Lédeczi Schenk Adolf cementgyára ajánlja legjobb minőségű és legmagasabb szilárdságu

Portland cementjét.

Gyári lerakat Székelyud- **Papp Zakor Endre** vaskereskedőnél
varhely és vidéke részére Székelyudvarhely

Uj butorraktár!
Székelyudvarhelyi, Batthyányi-lér 12. sz. a.

A n. é. közönség
becses tudomá-
sára adom, hogy
a fenti sz. alatt
a mai kor igé-
nyeinek megfe-
lelő modern

**butorraktárt és
kárpitósműhelyt**

rendeztem be, hol a butorkereskedéshez tartozó minden-
féle cikkek beszerezhetők és megrendelhetők. Minden
törekvésem mint eddig, ezután is oda irányul, hogy tisztelt
vevőimet a legnagyobb pontossággal s lelkiismeret-
kiszolgálással. Kinek butorszükséglete van, ne mu-
lassza el raktáram megtekintését, hol alkalma
lesz meggyőződni, hogy butorszükségletét itthon
is fedezheti teljes garancia mellett.

A nagyközönség becses pártfogását kérve, mert
ezáltal polgári kötelességet is fognak teljesíteni, vagyok
kiváló tisztelettel

Balázs Károly,
esztergályos és butorraktáros.

Sz. 375—1910. végreh.

Arverési hirdetés.

Alulírott bírósági végrehajtó közhírré teszi,
hogy a székelyudvarhelyi kir. járásbírósnak 1910. V.
164/1 számú végzése következtében Dr. Herczföld
Samu ügyvéd által képviselt Gebrüder Riess javára
629 kor. 80 fill. s erejéig 1910. évi márczius 14-ikén
kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 1390 koro-
nára becsült férfi ruha-szövetek, béléss-félék, állvá-
nyok és butorok nyilvános birói árverésen eladatnak.
Mely árverésnek a székelyudvarhelyi kir. bíróság
1910. évi V. 164/2. sz. végzése folytán 629 kor.
80 fill. tőke s ennek 1909. évi február hó 16 tól
járó 5% kamatai s eddig összesen 85 korona 36
fillérben biróilag már megállapított és a még fel-
merülendő költségek erejéig, Sz.-udvarhely Kossuth
u. 25 szám alatt való megtartására 1910. évi április
hó 27-ik napjának délután 4 órája határidőül kitű-
ztetik hová venni szándékozik oly megjegyzéssel hi-
vatnak meg, hogy a fent említett ingóságok az 1881.
LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés
mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsá-
ron alul is el fognak adatni.

Székelyudvarhely, 1910. évi április hó 12-én.
Nagy Lajos, kir. bír. végreh.

Női szabóüzlet.

Értesítem a m. t. női közönséget, hogy
Szent-imre u. 21. szám alatt **varrodát**
nyitottam. A legújabb divat szerint, tu-
tányos árban, pontos időben készítem
el a ruhákat. A fehérnemű varrást is
elvégezem. — Tanulóleányt felfogadok
Tisztelettel

Mihály Juliska

**Világszerte ismert
kerékpár**
elegáns, könnyű,
eltörhetetlen
a
PREMIER

Árjegyzéket
gratis és franko
az egyedül előruisito
Beker András és Társa.

Pfaff-féle Varrógépraktár!

Felhívom a nagyérdemű közönség szívet figyelmét, hogy a
világhírű, golyós **Pfaff-féle Varrógépekre**
esapágyakon forgó **Pfaff-féle Varrógépekre**
megkaptam Udvarhely- és Nagyküküllővármegyékre az
egyedárusítást és főraktárt
és ezen gépekből ugy ipari, valamint házi célokra, állandó
nagy raktárt tartok. Tehát a n. é. közönség
figyelmét felhívom, hogy bevásárlásnál csakis oly gépet fo-
gadjon el, megyen a **PFAFF** név mint védjegy rajta
van mely gépekért a legmesszebbmenő szavatosságot vállalok
Egyben felhívom a n. é. közönség szí-
ves figyelmét ujonnan berendezett
**Vas, szerszám- és konyha-
felszerelési üzletemre,**
melyekből nagy raktárt tartok és a
legolcsóbb napiárban számítom Ugy-
szintén n. b. figyelmét felhívom még
saját termésű dunántuli jó hegyiboraimra
melyet megrendelésre azonnal szállítok.

A n. é. közönség szives pártfogását kérve tisztelettel

ENGLER JÓZSEF.

CZELL FRIGYES és FIAI
bortermelők és bornagykereskedők
Medgyes.
Legjobb beszerzési forrás természetadta valódi
erdélyi hegyi borokban.
— Hordókbán és palaezokban. —
Kitünő saját termésű vörös borok.

Kitünő minőségű és legmagasabb szilárdságu PORTLANDCEMENTET ajánl olesó áron a
PORTLAND CEMENTGYÁR BRASSÓ
Itt helyben kapható RÖSLER és GÁBOR cégénél.